

POSUDEK VEDOUcíHO DIPLOMOVÉ MAGISTERSKÉ PRÁCE

Autor: Bc. DANIEL ŠTASTNÝ

Název: *Zlatá doba Kouřimi. Vybrané kapitoly dějin města z let 1547–1620*, diplomová práce, FF UK, Praha 2024, 86 stran textu, seznam literatury a pramenů, seznam zkratk; rozsáhlé přílohy: reprodukce epitafu, plány města, tabulky, schéma městské správy

Vedoucí práce: PhDr. Jan Zdichynec, Ph.D.

Odevzdáno v Ústavu českých dějin FF UK v květnu 2024.

Bc. DANIEL ŠTASTNÝ přešel na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy z brněnské Masarykovy univerzity. Od počátku mě zaujal tento nadaný a pracovitý student, systematicky se zajímající o dějiny raného novověku, zejména v jejich aspektech hospodářských a sociálních, a obhájivší velmi kvalitní bakalářskou práci věnovanou Berounu v 16. století. Proto jsem uvítal jeho zájem psát pod mým vedením svou diplomovou práci.

D. Štastný samostatně a logicky zformuloval své téma a své cíle dokázal z velké části naplnit. Kolega nepochybně pokročil v rámci diplomové práce mnohem dál ve srovnání se svou prací bakalářskou a své dosavadní průpravy dokázal výborně využít. Čerpal z – na diplomovou práci opravdu nadprůměrného – množství pramenů, rozmanitých typů a často paleograficky velice náročných, a vyrovnal se úspěšně i s dosavadní odbornou literaturou. Práce se opírá o kvalitní kompetence paleografické a recipuje přístupy sociálních i hospodářských dějin (byť autor vždy nespécifikuje, odkud tuto inspiraci čerpá). Spolupráce s D. Štastným probíhala bezvadně, pravidelně jsme konzultovali, defendent zohledňoval dle možností mé připomínky. Chtěl bych zdůraznit, že kolega si dokázal i dobře rozvrhnout čas, takže dopisování jen minimálně poznamenala časová tíseň.

Po **formální a jazykové stránce** je třeba říci, že autor píše poněkud těžkopádně, ale úsporně a výstižně. Někdy se jeho jazyk jakoby posouvá jinam, také určité rozvolnění by výkladu občas prospělo. V práci bohužel najdeme poměrně dost překlepů i pravopisných chyb, přesto působí vlastně poměrně kultivovaně a vzhledem k někdy obtížné materii (zejména správní a hospodářské dějiny) vlastně i čtivě. Občas tu najdeme špatně vyskoňované tvary, např. už v abstraktu: *zejména v Berouně a dalších měst Kouřimi geograficky blízkými*. Půvabný je překlep – *Kolínko a Kouřimsko* (s. 2), asi nebyly kladeny za vzor *kouřimské městské brady*, ale *bradby, Kouřimští* se opakovaně píše chybně s malým –k–, *pražané* – malé p, s. 20, s. 32 – *Lucemburští panovníci*, opakování slov – *řídili*; opakování slov – *věnováno* (s. 3 a 4). Na s. 22 – chybí slovo (*branného městského*). Občas tu bohužel najdeme také hrubky, např. *kouřimští byly* (s. 21), s. 36 – *panovníkovi zájmy*.

Poznámkový aparát je ovšem vcelku v pořádku, ale ne vždy jsou zavedeny důsledně zkrácené citace (např. práce Davida Novotného v pozn. 22 a 67). Mezi čísla stran by měla být pomlčka, ne spojovník (nemá všude důsledně), ne vždy se objevuje kurzíva v názvu děl (s. 23 nebo pozn. 172).

Struktura práce je dobře promyšlená a přesvědčivá. Možná bych kapitolu (mimochodem jednu z nejpodařenějších a nejoriginálnějších z celé práce) o sociální struktuře obyvatelstva předsadil před pojednání o městské vzdělanosti. V přílohách se mohlo objevit více vyobrazení Kouřimi, městské školy, kostela, radnice – jeden letecký snímek o městu neposkytuje příliš dobrou představu; hodilo by se i historické vyobrazení Kouřimi – škoda, že není reprodukována aspoň Willenbergova veduta z roku 1602.

V úvodu se autor vyslovuje k dějepiscectví o Kouřimi, městech a vzdělanosti, dosavadní bádání autor samostatně hodnotí, ovšem mohl být i kritičtější. Dobrý a výstižný je i přehled pramenů, jež jsou opravdu cenné a často v této práci vůbec poprvé využité (včetně spíše netypicky dochované matryky). Domnívám se, že dobře podány a v celku práce funkční jsou i dějiny Kouřimi ve středověku a raném novověku, kdy autor propojuje výpověď starší literatury a nových pramenů. Snad jen někdy mohl být text více provázan vzájemnými odkazy, např. na s. 8 (o B. Svobodovi). Velmi rozsáhlý je seznam zdrojů.

Po **obsahové stránce** je třeba říci, že D. Štastný zohledňuje i práce zahraniční, očividně mu jsou blízké především ekonomické dějiny. Dobré je vymezení prostoru, snad víc pozornosti mohlo být věnováno přírodním podmínkám v oblasti. Cenné je prověření obecnějších poznatků o městské správě na příkladu Kouřimi.

Po stránce **historického řemesla** bych podotkl, že více mohli být tematizováni autoři spjatí s Kouřimi (Pavel Brikcí z Licka a další humanisté). Pramenné zázemí je skvělé, snad mohlo být jasněji odděleno, co převzal z B. Svobody či jiných autorů, co je vlastní analýza. Autor ovšem kvalitně prověřuje údaje starší literatury. Metodologicky je práce přesvědčivá, byť působí spíše empiricky. Autor pěkně propojuje dějiny země a města. Mělo by být uvedeno, z jakých zdrojů popisuje kouřimský prostor (s. 27 a dále; citace v této části působí trochu nahodile; z čeho např. vychází Oehm?). Autor využil paleograficky náročné, necitované prameny Vzhledem k tak důkladně pramenně založené práci postrádám pravidla přepisu.

Drobné nedostatky: Z formulace není jasné, zda se Svobodova práce dochovala v celku nebo co znamená, že byla rozptýlena (s. 3). Nemělo by se psát *Collinusovi*, ale *Collinovi* (s. 4). Myslím si, že při výkladu o městském soudnictví měly být zohledněny studie P. Kreuze aj. Francka. V pozn. 144 bych uvítal, kdyby autor citoval, jaký typ pramene Kalousek edituje.

Otázky k obhajobě: Dokáže si autor představit další rozvíjení tématu? Určitě by stálo za to posílit komparativní stránku práce – jaká města se nabízejí? Bylo by možné využít edici *Liber civitatis*?

Dokázal by obecněji zhodnotit bádání o městech v českých zemích? A může být jeho práce v něčem přínosná i mimo dějiny Kouřimi?

Je Kouřim výjimečně raně novověké město? Jistě pramenným dochováním, ale i svou strukturou? Dokáže si autor představit rozvíjení tématu?

Od počátku jsme se jemně potýkali ohledně náboženských poměrů ve městě. Dokázal by si představit, že by se jim věnoval v dalším výzkumu více?

Z diplomové práce takřka vypadá funkce města jako sídla centra kraje a komunikace se šlechtici. Stála Kouřim jako město opravdu mimo, nebo spolupráce byla?

Velmi četní měšťané z Kouřimi byli přítomní v Praze po stavovském povstání roku 1547 – svědčí o významu města?

Najdeme v pramenech doklady spolupráce Kouřimských s Prahou?

Mělo by smysl srovnat historickou a aktuální topografie města, se zanesením pramenných výsledků – původně autor plánoval 3 D model města.

Jak si vysvětluje, že toto významné město s významným kulturním potenciálem nemá městskou kroniku?

Nenašel žádné stopy po pokusu uchopit dějiny města např. v humanistickém básnictví?

Je Kouřim opravdu *východočeské* město? (s. 27 a jinde)

Podpora Kouřimských Janu Zhořeleckému (s. 19) – bylo by možné prověřit i v naší monografii?

Byly všechny půjčky panovníkovi skutečně zaplaceny?

Na práci D. Šťastného oceňuji, že dokázal zvednout pohozenou rukavici poněkud opomíjených městských dějin, rychle se zorientovat ve spletitém a rozsáhlém archivu kdysi významného královského města a zohlednit moderní trendy z dějin měst, vzdělanosti a dějin sociálních. Zároveň disponuje jako jeden z mála historiků ekonomickým a matematickým myšlením, kdy humanitní téma zdá se mi obohatil a systemizoval přístupy do jisté míry přírodovědným. Autor navíc shromáždil a vytěžil veliké množství pramenů často dosud nestudovaných a dokázal se v nich neutopit, naopak, s nadhledem je interpretovat a předat čtenáři.

Práci rád doporučuji k obhajobě a navrhuji známku výborně. Zároveň se domnívám, že by podstatné části práce měly být po úpravě publikovány v odborném tisku, nejlépe snad formou několika tematicky zaměřených článků nebo po doplnění některých aspektů i jako monografie.

V Rychnově u Jablonce n. N., 31. května 2024

PhDr. Jan Zdichynec, Ph.D.